ప్రశ్న యుక్తము

1912

25/1912

ఓమ్.

బ్రహ్మయజ్ఞము.

పీఠిక.

ఆర్యులకు పఞ్చ మహాయజ్ఞములు జేయుట వేదవిహిత విధియై యున్నయది. వీనిలో బ్రహ్మయజ్ఞమునుగురించి ప్రస్తుతము వ్రాయు చున్నారము. శాఖాభేదములనుబట్టియు, మతభేదములనుబట్టియు, ఆచారభేదములనుబట్టియు, భిన్నభిన్నముగ నీకర్మ యాచరింపఁబడు చున్నది. అయినను ముఖ్యాంశములయందనఁగ వేదమందు విధింపంబడిన యంశములనుగూర్చి యందరును నేకీభవించియున్నారు. వేదమునందు జెప్పంబడిన విధియేమనగ.—

"స్వాధ్యాయో వై బ్రహ్మయజ్ఞః"॥ అని శతపథబ్రాహ్మణమునందు (౧౧, ౫, ౬, ౧) జెప్పంబడియున్నది.

"యత్స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వా తద్బ్రహ్మయజ్ఞస్సంతిష్ఠతే"॥ అనికృష్ణయజుర్వేద స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణముయొక్క పదియవఖండయందు జెప్పంబడియున్నది. (౧౧, ౧౨, ఖండయుకూడ జూడందగినవి.)

దీనికియర్థము. స్వాధ్యాయం = వేదమునుగాని, వా = లేక, ఏకాం = ఒకటియగు, ఋచం = ఋగ్వేదమంత్రమును, యజుః = యజుర్వేదమంత్రమును, సామ = సామవేదమంత్రమును, అపి = అయినను, అధీయీతేతియత్ = అధ్యయనముజేయుటయేదికలదో, తత్ = ఆయధ్యయనమే, బ్రహ్మయజ్ఞః = బ్రహ్మయజ్ఞము, సంతిష్ఠతే = అగుచున్నది. వేదమునందు విస్తారభాగము నధ్యయనము జేయుటకు వీలులేకపోయినను అన్ని వేదములలోను, ఒక్కొక్కమంత్రమునయినను, అధ్యయన

ము జేయుట యావశ్యకము అని శ్రుతి తాత్పర్యము. వేదాధ్యయనమనగ, అంగోపాంగములతో నధ్యయనము జేయుటయే సంపూర్ణ వేదాధ్యయనమని ప్రసిద్ధియయ్యుండుటనుబట్టి బ్రహ్మయజ్ఞమునందు మంత్ర బ్రాహ్మణోపనిషత్తుల యొక్క ఆదిమంత్రములనున్ను, శిక్ష, వ్యాకరణము, ఛందస్సు, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, కల్పము, అను షడంగముల యొక్క ఆది వాక్యములనున్ను పూర్వమీమాంస ఉత్తరమీమాంసలచే నుపలక్షితములగు, షడుపాంగముల యాది వాక్యములనున్ను పఠించుచున్నారు గాని, బ్రహ్మయజ్ఞ తాత్పర్యము కేవల ఆదిమంత్రముల నెడి వాక్యముల నె పఠించుట యుద్దేశము కానేరదు. అన్ని వేదములు అన్ని అంగములు సులభముగ దొరకకపోవుటవలన ఒక్కొక వాక్యముతో తృప్తినొందుచున్నారు. కావున వేదాధ్యయనము జేసినవారు తమ వేదమును ఇతరులకంటె యెక్కువ భాగమును బ్రహ్మయజ్ఞమునందు జెప్పుచున్నారు. అన్ని వేదముల యొక్కయు అంగములయొక్కయు, అధ్యయనము పూర్తిగ జేయుట కఠినమయినను వాటియందుండు అంశములను గ్రహించుట యావశ్యకము గనుక అందుకుపయోగముగ నుండునటుల ప్రతిదినమందును ఒక్కొక వాక్యమును వరుసగ వ్రాయుచున్నారము. శుక్లయజుర్వేదము, అథర్వవేదములలోనుండెడి యంశములనుకూడ దెలుసుకొనుట యావశ్యకమవుటచేతనున్ను, ఆయా శాఖలు వారికి ఉపయోగముగ నుండునటులనున్ను, అన్ని శాఖలయొక్క మంత్ర బ్రాహ్మణ ఉపనిషత్తులున్ను ప్రతిశాఖకల్పమున్ను వ్రాయుచున్నారము. ఇందుకంగముగ దేవఋషి పితృఋణములనుకూడ నాచరించుచున్నారు. గాని వీనిని గూర్చి పితృయజ్ఞమునందు వివరించనగును- ప్రతిదినము నూతనమంత్రములను, నూతనవాక్యములనుఅధ్యయనము జేసెనేని అన్ని వేదము

సా. మం. ౧౦. అగ్నిందూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్ । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్॥ (౧, ౧, 3)

బ్రా. ౧౧. తన్మావతు । తన్మావిశతు । తేనభుక్షీమీయ॥ (౧, ౧, ౧)

ఉ. ౧౨. ఏషాం భూతానాం పృథివీరసః । పృథివ్యా ఆపో రసః । అపామోషధయో రసః । ఓషధీనాం పురుషో రసః॥ (౧, ౧, ౨)

ఆ. మం. ౧౩. పునరేహి వాచస్పతే దేవేన మనసా సహ ॥ వసోష్పతే నిరమయ మయ్యేవాస్తు మయి శ్రుతమ్॥ (౧, ౧, ౨)

బ్రా. ౧౪. తస్యభ్యశ్రామ్యదభ్యతపత్ । సమతపత్॥ (౧, ౧, ౧

ఉ. ౧౫. అథర్వణే యాం ప్రవదేత బ్రహ్మాఽథర్వా తాం పురోవాచాఙ్గిరే బ్రహ్మవిద్యామ్॥ (౧, ౧, ౨)

ఆ. శి. ౧౬. ప్రసిద్ధమపి శబ్దార్థమవిజ్ఞాయ సుబుద్ధిభిః పునర్వ్యక్తీకరిష్యామి వాచ ఉచ్చారణే విధిమ్॥ (౨)

వ్యా. ౧౭. ఇకో గుణవృద్ధీ॥ (౧, ౧, 3)

ఛం. ౧౮. కాగుహాఽక్॥ (౧, 3)

ని. ౧౯. అమ్బరమ్। వియత్। వ్యోమ। బర్హిః। ధన్వ। అన్తరిక్షమ్। ఆకాశమ్। ఆపః। పృథివీ। భూః। స్వయమ్భూః। అధ్వా। పుష్కరమ్। సగరః। సముద్రః। అధ్వరమితి షోడశాన్తరిక్షనామాని॥ (౧, 3)

జ్యో. ౨౦. వేదా హి యజ్ఞార్థమభిప్రవృత్తాః కాలానుపూ

తి । ఏవంక్రమేణదుఃఖాపాయచాత్యంతికో - పవర్గోనిశ్శ్రేయసమితి॥ తత్వ
జ్ఞానమువలన మిథ్యాజ్ఞానముబోవును । మిథ్యాజ్ఞానాపాయమువలన దోషములు
బోవును । అందువలన ధర్మాధర్మప్రవృత్తి నశించును. అందువలన జన్మమునశిం
చును. అందువలన దుఃఖమునశించును. అందువలన మోక్షముసిద్ధించును.

౩౧. యతఃకారణాదభ్యుదయ నిశ్శ్రేయససిద్ధిః స్వర్గ మోక్షయోరుత్పత్తిస్సధర్మః॥
దేనివలన స్వర్గమోక్షములు సిద్ధించునో అదిధర్మమనంబడును.

౧. తేనైవరయిమాప్నోతివిత్తం విద్యాధనాత్మకం దివేదివే సెనిత్యంపుష్టిమేవవ
హీనతామ్ యశశ్చపుత్రసంయుక్తం వీర్యవత్తమమేవహి.
ఆభగవంతుని యనుగ్రహముచే ప్రతిదినము వృద్ధినొందుచున్న బ్రహ్మవిద్యాధన
మును మిక్కిలిబలముగల జ్ఞానమును బొందుచున్నాడు.

౨. అగ్నివిష్ణూ దేవతాకమయినట్టియు దీక్షణీయేష్టిసంబంధమగు పదకొండు క
పాలములయందుసంస్కరించబడిన పురోడాశమును యాగముజేయుచున్నాడు

౩. సపరమాత్మాఅంభః మరీచిఃమరంతాపః ఇతిఇమాన్లోకానసృజత॥ ఆపరబ్రహ్మ అం
భోలోకమును మరీచిలోకమును పరలోకమును అబ్లోకమును సృజించెను.

౪. హేపరిజాఃయూయంధర్మాచరణాయ వాయువః గంతారఃస్థ ఉపాయవః ప్రతి
గంతారఃస్థ॥ ఓపరిజలారా మీరుమామాధర్మములనాచరించుటకు వెళ్ళినవా
రయి భగవద్ధ్యానమునుగూర్చి తిరిగి రండి.

౫. రయింధనంపుష్టిం సర్వస్యవృద్ధిం అవిచ్ఛిన్నం కురుతం మహాత్రీణయాతం॥
ధనసమృద్ధిని సర్వసమృద్ధిని అవిచ్ఛిన్నముగజేయుము. దానినానందయుక్తము
గ జేయుము.

౬. తస్మైబ్రహ్మణేనమః హేనాయో తేతుభ్యంనమః॥ ఆపరమాత్మకొరకు నమస్క
రించుచున్నాను. ఓపరమాత్మా నీకొరకు నమస్కారమగుగాక.

౭. ౪ జూడుము.

౮. ఉదకస్పర్శనముచేత అంతఃశుద్ధుడగుచున్నాను. ఉదకములు పవిత్రమయినవి
గావున పవిత్రుడనయి వ్రతమును బొందవలయునని.

౯. కుర్వన్నేవేహానిర్వర్త్యయన్నేవ కర్మాణ్యగ్నిహోత్రాదీని శతంశతసంఖ్యాకాః
సమాః సంవత్సరాన్ జిజీవిషేత్ జీవితుమిచ్ఛేత్
అగ్నిహోత్రాది కర్మలనుచేయుచున్నవాడైయ్యేవ ఈలోకమునందు నూరు
సంవత్సరములు జీవించుటను కోరవలయును.

రోత్తరాపాయే తదనంతరాపాయాదపవర్గః॥ ౧,౧,౨

వై. ౩౧. యతోఽభ్యుదయనిఃశ్రేయససిద్ధిస్సధర్మః॥ (౧, ౧. ౨)

ఋ. మం. ౧. అగ్నినారయిమశ్నవత్పోషమేవదివేదివే। యశసంవీరవత్తమమ్॥ (౧, ౧, ౩)

బ్రా. ౨. ఆగ్నావైష్ణవమ్పురోడాశం నిర్వపన్తిదీక్షణీయమేకాదశకపాలమ్॥ (౧, ౧, ౧)

ఉ. ౩. సఇమాన్లోకానసృజత అంభోమరీచీర్మరమాపః (౧, ౨,)

తై. మం. ౪. వాయవస్థోపాయవస్థ॥ (౧,౧,౧)

బ్రా. ౫. రయిగ్ంసస్థత్తన్నామ్మేజిన్వతమ్। పుష్టిగ్ంసస్థత్తన్నామ్మేజిన్వతమ్॥ (౧, ౧, ౧)

ఉ. ౬. నమోబ్రహ్మణే। నమస్తేవాయో॥ (౧, ౧, ౧)

సా. మం. ౭. వాయవస్థ (౧, ౧) (ఉపాయవస్థ అనువాక్యము ను వీరుజెప్పరు॥)

బ్రా. ౮. తెనపూతిరంతరతో మెధ్యావా ఆపోమెధ్యోభూత్వాపవిత్రము పాయానీతి॥ (౧, ౧, ౧, ౧)

ఉ. ౯. కుర్వన్నేవేహకర్మాణిజిజీవిషేచ్ఛతగ్ంసమాః॥(౨)

౧౭. అత్, ఏజ్చగుణస్సంజ్ఞస్యాత్ ||
అకారము ఏకార ఓకారములును గుణసంజ్ఞకలనగుచున్నవి.

౧౮. ఏరాసాఇత్యనెన ఆదిలఘోస్త్రీకస్య యసంజ్ఞాపరిభాష్యతే|| మొదట లఘ్వక్షరముగలమూడువర్ణములుగల సముదాయము 'య్' అను పేరుగలదగుచున్నది

౧౯. "హేమ' అనునది మొదలగు పది హేనుపదములును హిరణ్యమునకు పేళ్ళు.

౨౦. బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠులయొక్క యజ్ఞకాలమును ప్రయోజనసిద్ధికొరకు ఇష్టమగు నక్షత్రాది గమనముచే దెలియందగిన కాలనిరూపక శాస్త్రమును అనుపూర్విచే జెప్పగలను. (వ్యానీత్యర్థః)

౨౧. గార్హపత్యాద్యగ్నిసాధ్యాని శ్రౌతకర్మాణి అగ్న్యాధేయ ప్రభృతీని ఆధానానన్తరకర్తం అగ్నిసాధ్యములగు శ్రౌతకర్మలను ఆధానమును జేసినతరువాత జేయనలయును.

౨౨. ప్రాతరగ్నిహోత్ర హోమానన్తగమన్యమాహవనీయప్రణీయప్రణయన్యంత్వా అగ్నినన్వాదధాతి.
ప్రాతఃకాలాగ్ని హోత్రహోమమును జేసినతరువాత ఇతరమగు ఆహవనీయమును ప్రజ్వలింపజేసి అగ్నులనన్వాధానమును జేయవలయును.

౨౩. కర్మాణ్యగ్నిహోత్రాదీని ఫలయుక్తాని అభీష్టస్వర్గధనపుత్రాదిఫలైస్సంబద్ధాని.
అగ్నిహోత్రాదికర్మలు ఇష్టమగు స్వర్గాదిఫలముతో గూడికొనినవి.

౨౪. అదిగృహీతో మన్త్రః కృత్స్నః ప్రయోక్తవ్య ఇత్యర్థః|| మంత్రముయొక్క ప్రారంభము గ్రహించబడనేని ఆమంత్రమంతయు జెప్పందగినది.

౨౬. చోదనా, యత్ప్రవర్తయతి తత్ లక్షణం, లక్ష్యతే నామసాహచర్యందర్శ్యతే యేనతత్ అర్థః ఇతికర్తవ్యతా, ధర్మః లక్షణేననిరూపితః.
వేదవాక్యముచే జెప్పబడుచుండెడి వ్యాపారము ధర్మమనంబడును.

౨౭. అస్యప్రత్యక్షస్య చింత్యస్యచ ఉత్పత్తిస్థితిలయాయతః యస్మాత్కారణాత్తద్బ్రహ్మ|| ఈజగత్తుకు ఎవనివలన ఉత్పత్తిస్థితిలయములు గలుగుచున్నవో యతడు బ్రహ్మమని జెప్పంబడును.

౨౮. త్రివిధదుఃఖనివృత్తియొక్క సిద్ధికనబడుచుండెడి (ధనాదుల) వలన గలుగదు.
ఆయాసాధననాశానంతరము తిరిగి దుఃఖసంబంధము గనుపించుటవలన.

౨౯. చిత్తవృత్తినిరోధః చిత్తస్య బుద్ధ్యహంకార రూపస్యవృత్తయః సుఖదుఃఖాదయః తాసాముపశమః యోగః.
బుద్ధ్యహంకారరూపమగు చిత్తముయొక్క సుఖదుఃఖాది వృత్తులనరికట్టుట యోగమనంబడును.

౩౦. యదాతుశ్వజ్ఞానన్నిత్యజ్ఞానముపైతి తదామిథ్యాజ్ఞానాపాయెదోషాఅపయ్యం

వ్యా. ౧౭. అదేఙ్గుణః॥ (౧, ౧, ౨)

ఛం. ౧౮. వరాసాయ్॥ (౧, ౨)

ని. ౧౯. హేమ । చన్ద్రమ్ । రుక్మమ్ । అయః । హిరణ్యమ్ । పేశః । కృశనమ్ । లోహమ్ । కనకమ్ । కాంచనమ్। భర్మ। అమృతమ్। మరుత్ । దత్రమ్। జాతరూపమితి పంచదశహిరణ్యనామాని॥(౧, ౨

జ్యో. ౨౦. జ్యోతిషామయనం కృత్స్నం ప్రవక్ష్యే మ్యనుపూర్వశః । సమ్మతం బ్రాహ్మణేన్ద్రాణాం యజ్ఞకాలార్థసిద్ధయే॥ (౮)

క. ఆ. ౨౧. అగ్న్యాధేయ ప్రభృతీ న్యాహ వై తానీ కాని॥ (౧, ౧, ౨)

ఆప. ౨౨. త్రిత రగ్నిహోత్రం హుత్వా న్యమావాస నీయం ప్రణీయాగ్నీ న్నన్వాదధాతి॥ (౧, ౧, ౨)

కా. ౨౩. ఫలయుక్తాని కర్మాణి॥ (౧, ౧, ౨)

లా. ౨౪. మంత్రః దీక్షాద్ధి గ్రహణేన॥ (౧, ౧, ౨)

వై. ౨౫. హోమానాదిష్టానను మంత్రయతే॥ (౧, ౨)

శా. పూ. ౨౬. చోదనా లక్షణోర్థో ధర్మః॥ (౧, ౧, ౨)

ఉ. ౨౭. జన్మాద్యస్యయతః॥ ౧, ౧, ౨)

సాం. ౨౮. నదృష్టాత్తచ్ఛిద్ధిర్నివృత్తేరప్యనువృత్తిదర్శనాత్ (౧, ౨)

యో. ౨౯. యోగశ్చిత్తవృత్తినిరోధః॥ (౧, ౧, ౨)

న్యా. ౩౦. దుఃఖజన్మప్రవృత్తి దోషమిథ్యా జ్ఞానానాముత

౬. ఇన్ద్రాదినామకః వ్యాపకః పరమాత్మాఅస్మాకం సుఖకృత్ - భవతు॥
ఇన్ద్రుడు బృహస్పతి విష్ణువు అనునామములుగల వ్యాపకుడగు పరమాత్మమాకు సుఖకరుడగుగాక.

౭. ౩- జూడవలయును.

౮. ఉదకస్పర్శనమెందుకనగ అనృతమునుబలుకుటవలనపురుషుడుపవిత్రుడగుచున్నాడు

౯. తేనత్యక్తేనపరమాత్మనాత్రియత్యాగేనభుంజీథాంకస్యస్విచిత్ కస్యత్ ధనం మాగృధః మాకాంక్షీః॥ ప్రపంచమునందు నిష్కాముడవయి యనుభవించుము. యెవరియొక్క ధనమును ఆకాంక్షించకుము.

౧౦. హేఅగ్నే విశ్వేషాంయజ్ఞానాంసంబంధిహోతాహోమనిష్పాదనశీలస్త్వంమానుషే మనోరపత్యభూతేయజమానలక్షణే వేభిః దేవనశీలైః (ఇన్ద్రియైః) హితఃనిహితః॥ ఓపరమాత్మసర్వక్రతువులయొక్క హోమనిష్పాదకుడవగునీవుఇన్ద్రియములచే భక్తజనునియందుంచబడుచున్నావు.

౧౧. తథాస్తోమంస్తుతిసాధనంమె అవోచఃభుక్తింభోగసాధనంమెవచనమవోచః। యద్యదస్మదభీష్టంతత్సర్వమవోచః॥ స్తుతిసాధనమగుదానిని భోగసాధనమగు దానిని నాకిష్టమగుసర్వమును బలికితివి.

౧౨. ఓమిత్యారభ్యహియస్మాద్గుద్గాయతిఅతఉదీన ఓంకారఇత్యర్థః। తస్యఅక్షరస్య ఉపవ్యాఖ్యానం ఏవముపాసనమెవం విభూత్యేవమ్ఫలమ్ ఇత్యాదికథనం ప్రవర్తతే, ఇతివాక్యశేషః॥ ఏకారణమువలనజనుడు ఓంకారము నుపక్రమించి గానముజేయుచున్నాడో ఆకారణమువ ఓంకారము ద్గీథమనంబడును. ఆ ఓంకారముయొక్క వ్యాఖ్యానము బ్రవర్తించుచున్నది.

౧౩. నేనుఒక్కడనే మహాపూజ్యుడనయియున్నాను. మరిఇక దేవతను నానుంచి సృజించెదనని తలచెను.

౧౪. ఏవబ్రహ్మఖ్యాతమహాత్మ్యోబ్రహ్మవిద్యాం పరమాత్మనోవిద్యాంసర్వవిద్యాప్రతిష్ఠాంసర్వవిద్యాశ్రియాం అథర్వాజ్యేష్ఠపుత్రాయప్రాహ.
ఆపరమేశ్వరుడు సకలవిద్యాశ్రయమగు బ్రహ్మవిద్యనుముందుగ సృజింపబడిన అథర్వఋషికొరకు చెప్పెను.

౧౫. శాస్త్రేను పూర్వం శాస్త్రస్యానుపూర్వక్రమేణ లోకవేదయోః లౌకికవైదికయోః యథోక్తం సమానార్థః తత్పాణినిమతం విద్యాత్॥
లౌకికవైదిక శబ్దములకు సమమగు అపాణినీయమతమును శాస్త్రముయొక్కగురుసంప్రదాయముచే దెలిసికొనవలయును.

స్థత్వం తామ్మి జన్వతమ్॥ (౧, ౧, ౧)

ఉ. ౬. శన్న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః । శన్నో విష్ణురురుక్రమః॥
(౧, ౧, ౧,)

వా. మం. ౭. ఊర్జేత్వా॥ (౧, ౧)

బ్రా. ౮. తద్యదప ఉపస్పృశత్యమేధ్యోవై పురుషో య
దనృతంవదతి॥ (౧, ౧, ౧, ౧)

ఉ. ౯. తేనత్యక్తేనభుంజీథామాగృధఃకస్యస్విద్ధనమ్॥ (౧)

సా. మం. ౧౦. త్వమగ్నే యజ్ఞానాం హోతా విశ్వేషాగ్ంహి
తః। దేవేభిర్మానుషే జనే॥ (౧, ౧, ౨)(౧,౧,౧)

బ్రా. ౧౧. స్తోమమ్మే వోచో భు క్తిమ్మే ప్రాచ స్సర్వమ్మే వోచః॥

ఉ. ౧౨. ఓమిత్యుద్గాయతి । తస్యోపవ్యాఖ్యానం॥ (౧, ౧)

అ. మం. ౧౩. వాచస్పతిర్బలా తేషాం తన్వో అద్య దధాతు మే॥
(౧, ౧, ౧)

బ్రా. ౧౪. తద్దైకత మహాన్ద్వే యక్షమ్ । తదేకమేవాస్మి॥ ౧,౧

ఉ. ౧౫ సబ్రహ్మవిద్యాం సర్వవిద్యా ప్రతిష్ఠామథర్వాయ
జ్యేష్ఠ పుత్రాయప్రాహ॥ (౧, ౧, ౧)

అం. శి. ౧౬. శాస్త్రాణి పూర్వం తద్వ్యాఖ్యా న్యథోక్తం లోక
వేదయోః॥ ౧॥

౨౩. 'అథఅనంతరమతో౽హేతోః అధికారః స్వామ్యం వక్ష్యతే.'
అనంతరము కర్మస్వామ్యము చెప్పబడుచున్నది॥

౨౪. 'అథానంతరం విధ్యవ్యపదేశే విధానస్య విశేషేణ తత్క్రతు విషయకత్వాని
ర్దేశే సతి సర్వేషు క్రతుషు విషయే అధికారో భవతి.
ఒకానొక క్రతువు నుద్దేశించక చెప్పబడుచుండెడి విధి అన్నిక్రతువులవిషయ
మయి అగుచున్నది.

౨౫. వ్యాఖ్యానము గాని, తర్జుమా గాని, దొరకక పోవుటవలన అర్థమును వ్రాయలేదు

౨౬. అథానంతరం అతఃఏతస్మాత్కారణాత్ ధర్మజిజ్ఞాసా ధర్మస్యజ్ఞాతుమిచ్ఛా,॥
అనంతరము ధర్మమును దెలుసుకొనుదమనునిచ్ఛ జేయందగినది.

౨౭. అథానంతరం అతఃఏతస్మాత్కారణాత్ బ్రహ్మజిజ్ఞాసా। బ్రహ్మణో జ్ఞాతుమిచ్ఛా,॥
అనంతరము బ్రహ్మను దెలుసుకొనుదమను నిచ్ఛ జేయందగినది.

౨౮. మూడువిధములగు దుఃఖములను నిశ్శేషముగ విడుచుట పరమపురుషార్థము.

౨౯. 'అథశబ్దః ప్రారంభార్థః। వక్ష్యమాణయోగస్య శాస్త్రంయోగానుశాసనమ్,॥
యోగశాస్త్రము ప్రారంభించబడుచున్నది.

౩౦. 'ప్రమాణాదీనాం షోడశపదార్థానాం తత్వజ్ఞానాత్ యథార్థపరివేదనాత్
నిశ్శ్రేయసాధిగమః అపవర్గస్య ప్రాప్తిః,॥
ప్రమాణాదిషోడశపదార్థములయొక్క యథార్థజ్ఞానమువలన మోక్షప్రాప్తిఅగును

౩౧. అథానంతరంఅతఃఏతస్మాత్కారణాత్ ధర్మంవ్యాఖ్యాస్యామః,॥
అనంతరము ధర్మమును విచారించుచున్నారము,॥

౧. సపూర్వైర్భూతసైః రేష్యైర్విజ్ఞానాదృషినామకైః। ఈడ్యో దేవాదిభిస్సర్వై
స్సచదేవానిహాదయేత్.
భగవంతుడు భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలీనులగుజ్ఞానులచే స్తోత్రముజేయదగి
నవాడు। ఆభగవంతుడు ఇన్ద్రియముల నీధ్యానయజ్ఞమునందు సమకూర్పుగాక

౨. అన్యానిసర్వాణి భగవద్రూపాణి అగ్నివిష్ణ్వన్తర్భూతాని॥ భగవంతునియొ
క్క ఇతరములగు నన్నిరూపములును అగ్నివిష్ణ్వన్తర్భూతములగుచున్నవి.

౩. లోకానంభఃప్రభృతీన్ ప్రాణికర్మఫలోపభోగస్థానభూతాన్ సృజైసృజే
మెతి ఆత్మాఈక్షత.
ప్రాణులు కర్మఫలముల ననుభవించెడి స్థానములగు లోకములను సృజించెదన
ని పరమాత్మతలచెను.

౪. సత్కర్మాచరణార్థమిన్ద్రియదార్ఢ్యాయత్వాం ప్రార్థయామి॥ సత్క
ర్మను చేయుటకుగాను యిన్ద్రియపటుత్వముకొరకు నిన్నుప్రార్థించుచున్నాను.

౫. ఇట్ పరమాన్నమ్। ఊర్క్ రసః। ఉభయామవిచ్ఛిన్నంకురుతం। తగుభేయంప్రీణ
యతమ్। జ్ఞానమును బలమును అవిచ్ఛిన్నముగజేసి ఆనందయుక్తముగజేయుము

కా. ౨౩. అథాతోఽధికారః॥ (౧, ౧, ౧)

లా. ౨౪. అథవిద్యావ్యవదేశేసర్వక్రత్వధికారః॥ (౧, ౧, ౧)

వై. ౨౫. అథవితానస్యబ్రహ్మకర్మణిబ్రహ్మా వేద విద్దక్షిణ

తోఽగ్నిధివదుపవిశతివాగ్యతః॥ (౧, ౧, ౧)

శా. పూ. ౨౬. అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా॥ (౧, ౧, ౧)

ఉ. ౨౭. అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ (౧, ౧, ౧)

సాం. ౨౮. అథత్రివిధ దుఃఖాత్యన్తనివృత్తిరత్యన్తపురుషార్థః॥

(౧, ౧)

యో. ౨౯. అథ యోగానుశాసనమ్॥ (౧, ౧)

న్యా. ౩౦. ప్రమాణ ప్రమేయ సంశయ ప్రయోజనదృష్టాం

త సిద్ధాంతావయవతర్కనిర్ణయ వాదజల్పవి

తండాహేత్వాభాసచ్ఛలజాతి నిగ్రహ స్థానా

నాం తత్త్వజ్ఞానాన్నిశ్శ్రేయసాధిగమః॥ (౧, ౧, ౧)

వై. ౩౧ అథాతోధర్మంవ్యాఖ్యాస్యామః॥ (౧, ౧, ౧)

ఋ. మం. ౧. అగ్నిః పూర్వేభిరృషిభిరీడ్యోనూతనైరుత। స

దేవాంఏహవక్షతి॥ (౧, ౧, ౨)

బ్రా. ౨. తదంతరేణ సర్వాఅన్యాదేవతాః॥ (౧, ౧, ౨)

ఉ. ౩. సఈక్షతలోకాన్ను సృజాఇతి ॥ ౧ ॥ సఇమాం

ల్లోకానసృజత॥ (౧, ౧, ౨)

తై. మం. ౪. ఊర్జేత్వా॥ (౧, ౧, ౧)

బ్రా. ౫. ఇషగ్ంసన్నత్వం తామ్మే జిన్వతమ్। ఊర్జగ్ంస

౧౨. "ఉద్గీథశబ్దవాచ్యం పరమాత్మనోఽభిధానం ఓమిత్యేదక్షర ముపాసీత"
ఉద్గీథమను పేరుగల ఓంకారముచే జెప్పబడెడిపరమాత్మను ధ్యానించవలసినది॥

౧౩. భాష్యముగాని, టీకాగాని దొరకకపోవుటవలన అర్థము వ్రాయలేదు॥

౧౪. ముందుగ అద్వితీయమగు బ్రహ్మముమాత్రమే స్వయముగ నుండెను॥

౧౫. ప్రపంచకర్తయు, లోకరక్షకుండునగుబ్రహ్మవిబుధులకుముందుగ బ్రకాశించెను,

౧౬. శిక్ష్యతేవర్ణోచ్చారణమనయేతి శిక్షాతాం, పాణినీయం మతంజ్ఞానంయథాత్తథాప్రవక్ష్యామి, తైరేవప్రత్యాహారై స్తయైనపరిభాషయా, తథాన్యదప్యనుక్తమర్థప్రయోజనంయత్తద్వ్యాకరణే సైవగ్రాహ్యం॥ అనంతరము పాణినీయము ననుసారముగ వర్ణాద్యుచ్చారణలక్షణమును జెప్పుచున్నాను।

౧౭. "ఆత్. ఐచ్చవృద్ధి సంజ్ఞ స్స్యాత్,,
ఆకారము ఐకారఔకారములును వృద్ధియను పేరుగల వగుచున్నవి॥

౧౮. "ధిశ్రి స్త్రీత్యనేన గురుత్రయం సంజ్ఞిత్వేనోపలక్షయతి। సర్వగురో స్త్రిక స్య మసంజ్ఞా,,॥ గురువులగు మూడువర్ణములయొక్క సముదాయము "మ్,, అను పేరుగలదగుచున్నది॥

౧౯. "ఇత్యేకవింశతిపృథ్వీనామాని। గవాదిదేవపత్న్యంతః శబ్దసముదాయ స్సమామ్నాయ ఉచ్యతే। సవ్యాఖ్యాతవ్యః,, ॥
ఈయిరువదియొకటిని పృథ్వీనామములు గవాదిశబ్దసమామ్నాయము పఠించబడినది। అది వ్యాఖ్యానము చేయదగినది॥

౨౦ పఞ్చసంవత్సరాత్మకమగు యుగమునకధిపతియు దినములు, ఋతువులు, అయనములు, మాసములు, అవయవములుగాగలబ్రహ్మను శిరస్సుచేత నమస్కరించి పరిశుద్ధుడనయి॥

౨౧. "అథ అనంతరం ఏతస్యసమామ్నాయస్య సమ్యగభ్యాసయుక్తస్య ఋగ్వేదస్య। వితానే శ్రౌతే అగ్నిహోత్రాదికర్మణి విషయేయోగాపత్తింప్రయోగస్యస్వరూపంవక్ష్యామః॥ అనంతరము లెస్సగ నభ్యసించబడుచుండెడి ఋగ్వేదమునకు శ్రౌతకర్మవిషయమయి ప్రయోగస్వరూపమును జెప్పుచున్నాము॥

౨౨. "అనంతరమతోఽహోత్రః దర్శపూర్ణమాసౌదర్శపూర్ణమాసనామకేష్టీ వ్యాఖ్యాస్యామః, అనంతరము దర్శపూర్ణమాసేష్టులను వివరించుచున్నారము॥

ఉ. ౧౨. ఓమిత్యేతదక్షరముద్గీథముపాసీత॥ (౧, ౧,)

ఋ. మం. ౧౩. యేతిత్రిషప్తాఃపరియన్తివిశ్వారూపాణిబిభ్రతః॥(౧,౧,౧)

బ్రా. ౧౪. బ్రహ్మవాఇదమగ్రఆసీత్। స్వయమ్న్యేకమేవ॥(౧,౧)

ఉ. ౧౫. బ్రహ్మాదేవానాంప్రథమస్సంబభూవ। విశ్వస్యకర్తాభువనస్యగోప్తా॥ (౧, ౧, ౧,)

అల. శి. ౧౬ అథశిక్షాంప్రవక్ష్యామిపాణినీయమతంయథా ॥౧॥

వ్యా. ౧౭. వృద్ధిరాదైచ్॥ (౧, ౧, ౧)

ఛం. ౧౮. ధీ శ్రీ స్త్రీమ్ (౧, ౧)

ని. ౧౯. గౌః। గ్మా। జ్మా। క్ష్మా। క్షా। క్షమా। క్షోణీ, క్షితిః। అవనిః।ఉర్వీ।పృథ్వీ। మహీ। రిపః। అదితిః। ఇళా। నిర్‌ఋతిః। భూః।భూమిః। పూషా। గాతుః, గోత్రేత్యేకవింశతిః పృథివీనామధేయాని॥ (నిఘంటు ౧, ౧, ౧) సమామ్నాయ స్సమామ్నాతఃసవ్యాఖ్యాతవ్యః॥(నిరుక్తము)

జ్యో. ౨౦. పఞ్చసంవత్సరమయం యుగాధ్యక్షం ప్రజాపతిమ్। దినర్త్వయనమాసాఙ్గం ప్రణమ్యశిరసాశుచిః ॥ ౧ ॥

క. ఆ. ౨౧. అథైతస్య సమామ్నాయస్య వితానయోగాపపత్తింవక్ష్యామః॥ (౧, ౧, ౧)

ఆప. ౨౨. అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌవ్యాఖ్యాస్యామః॥౧,౧,౧

౧. "అహోంతం స్తోమ్య శేషస్య పూర్వ మేవహితంప్రభుమ్ । ఋత్విజ్ఞియామక త్వేనయజ్ఞానా మృత్విజంసదా । ఇన్ద్రియాగ్నిషుచాధ్వరాణాం యద్ధోతాహోతృనామకః । రత్నధారకోత్తమత్వాదగ్నిత్న ధాతమఈరితః"॥
ఆదినుంచి హితమునుగోరుచున్నట్టియు, యజ్ఞమునకు ప్రభువయినట్టియు, నియామకుడయినట్టియు, ఇన్ద్రియములనెడి అగ్నులయందు విషయములను హోమముజేయునట్టియు, బ్రహ్మవిద్యారత్నమును ధరించునట్టి పరమేశ్వరుని స్తోత్రముజేయుచున్నాను॥

౨. భగవంతుడు జ్యోతిరూపముచే ముందుగ భక్తునికి గోచరుడగును। అనంతరము వ్యాపక తేజోరూపముచే గోచరుండుఅగును॥

3. 'సృష్టేః పూర్వంఏకఃఆత్మా ఆసీత్ । ప్రకృతాదాత్మనోవిలక్షణంకించిదపి వస్తునాసీత్' నిశ్చయముగ ప్రారంభమునందు ఈయాత్మయొక్కటేయుండెను. మఱియేమియులేకుండెను॥

౪. పరమాన్నాయత్వాం ప్రార్థయామి॥
ఓభగవంతుడ నిన్నుఉత్కృష్టమగు అన్నము (జ్ఞానము) కొరకు ధ్యానించుచున్నాను

౫. "బ్రహ్మవర్చసంమదీయం సంధత్తం అవిచ్ఛిన్నంకురుతం । కించమమతద్బ్రహ్మవర్చసం జిన్వతం॥ ప్రీణయతుంమదీయంవీర్యం అవిచ్ఛిన్నంకురుతం । మమతద్వీర్యం ప్రీణయతం॥ నాసంబంధమగు బ్రహ్మవర్చస్సును అవిచ్ఛిన్నముగజేయుము । ఆబ్రహ్మవర్చస్సును ఆనందయుక్తముగ జేయుము, నాసంబంధమగు వీర్యమును అవిచ్ఛిన్నముగ జేయుము ఆవీర్యమును(ఆనందింపజేయుము)॥

౬. 'మిత్రాదినామకః పరమాత్మాఅస్మాంకంసుఖకృద్భవత్విత్యర్థః"॥
మిత్రవరుణఅర్యమనామములుగల భగవంతుడు మాయొక్క సుఖమునుగూర్చియగుగాక॥ ౭. ౪ వ. నెంబరు చూడవలయును॥

౭. వ్రతము నవలంబించువాడు ఆహవనీయ గార్హపత్యమధ్యమునందు తూర్పుగ నిలచియుండి ఉదకమును స్పృశించవలయును॥

౮. జగత్యాంయత్కించిత్ జగత్ చలంతదిదంసర్వం ఈశాపరమాత్మనా ఆవాస్యం"॥ప్రపంచమునందుఅస్థిరమయినదేదికలదో అదంతయునీశ్వరునిచేవ్యాపించబడినది

౧౦. "హేఅంగనాది గుణవిశిష్ట వీతయే। (మనసాం) అ స్తుయె అస్మాభిస్తూయమానః॥ హవ్యాదాతయే తత్తదిన్ద్రియేభ్య। తత్తద్విషయాన్ ప్రదాతుం అస్మద్యజ్ఞంప్రత్యాగచ్ఛ। ఆగత్యచ దేహానావాహ్వాతాసన్ బర్హిషిహృదయేనిషత్సనిషీద"
ఓభగవంతుడ మాచే స్తోత్రము చేయబడుచున్నవాడవయి మామనస్సును బొందుటకొరకును, మాఇంద్రియములకు నీసంబంధమగు రూపరసాదుల నిచ్చుటకొరకును, మాధ్యానయజ్ఞమునుగూర్చిరమ్ము హోతవై మాహృదయమందునివసించుము

౧౧. నీవు నాకొరకు పూజ్యముగు వాక్యమును బలికితివి । నాకొరకు పాపక్షయకరమగు వాక్యమును బలికితివి । నాకొరకు కీర్తికరమగు వాక్యమును బలికితివి ॥

ఋ. మం. ౧. అగ్నిమీళేపురోహితంయజ్ఞస్యదేవమృత్విజమ్ । హో
తారంరత్నధాతమమ్॥ (౧, ౧, ౧,)

బ్రా. ౨. అగ్నిర్వైదేవానామవమోవిష్ణుఃపరమః ॥ (౧, ౧, ౧)
ఉ. ౩. ఆత్మావా ఇదమేకఏవాగ్రఆసీత్ । నాన్యత్కించన
మిషత్ (౧, ౧, ౧,)

తై. మం. ౪. ఇషేత్వా॥ (౧, ౧, ౧,)

బ్రా. ౫. బ్రహ్మసన్ధత్తంతన్మేజిన్వతమ్ । క్షత్త్రగ్ంసన్ధత్తంతన్మే
జిన్వతమ్॥ (౧, ౧, ౧,)

ఉ. ౬. శన్నోమిత్రశ్శంవరుణః । శన్నోభవత్వర్యమా॥ (౧,౧,౧)

వా. మం. ౭. ఇషేత్వా॥ (౧, ౧)

బ్రా. ౮. వ్రతముపైష్యన్ అన్తరేణా హవనీయం చగార్హప
త్యంచప్రాఙ్తిష్ఠన్నప ఉపస్పృశతి॥ (౧, ౧, ౧, ౧,)

ఉ. ౯. ఈశావాస్యమిదగ్ంసర్వంయత్కించజగత్యాంజగత్ ॥ (౧)

సా. మ. ౧౦. అగ్న ఆయాహివీతయె గృణానోహవ్యదాతయె । నిహో
తాసత్సిబర్హిషి॥ (౧, ౧, ౧,)

బ్రా. ౧౧. మహాన్మేవోచోభర్గో మేవర్చోయశో మేవోచః ॥
(౧, ౧, ౧,)

౯. వేదాంగమగు నిరుక్తమునకు పూర్వభాగము నిఘంటువయి యున్నది. దానియొక్కయు, నిరుక్తముయొక్కయు, మొదటివాక్యములను బఠించుచుండుటచేత వాటిరెంటిని ప్రథమ దినసమునందు వ్రాయడమైనది. ద్వితీయదినసమునుంచి కేవల నిఘంటువును మాత్రము వ్రాసి అదిపూర్తియయిన తరువాతనిరుక్తము వ్రాయనగును.

౧౦. నిఘంటువునందు "గ్లౌః, గ్మా, జ్మా, క్ష్మా" యని జెప్పుచున్నారుగాని "గౌః, గ్మా, జ్మా, క్ష్మా" యని జెప్పవలయును. ఈ పదములుగల నిఘంటువును సాధారణముగ ఋగ్వేదులే పఠించుచుండుటవలన యజుర్వేద సర్వానుక్రమణికయందుగూడ నీపొరబాటు జేయబడినది, ఋగ్వేదులు బ్రహ్మయజ్ఞమునందు 'గౌః' అని జెప్పుచున్నారుగాని, "గ్లౌః" అని జెప్పుట లేదు.

౧౧. ఇది జ్యోతిషముయొక్క భాగమని పొరబాటున ఆధునికబ్రహ్మయజ్ఞము భాష్యమునందువ్రాసియున్నారు. ఇది వేదనిఘంటువుయొక్క ప్రారంభముగాని, జ్యోతిషప్రారంభముకాదు. పఞ్చసంవత్సరమయం అనునది వేదాంగజ్యోతిషయొక్క ప్రారంభమైయున్నది.

౧౨. 'అథవర్ణ సమామ్నాయః' అని తైత్తిరీయ ప్రాతిశాఖ్యయొక్క మొదటిసూత్రమునుగూడ కొందరుజెప్పుచున్నారుగాని, శిక్షసమాప్తమయినతరువాత ప్రాతిశాఖ్యవ్రాయబడును.

౧౩. "మయరసతజభనలగ సమ్మితిమ్" అని జెప్పుచున్నారు. ఇది భాష్యప్రారంభముగాని, సూత్రప్రారంభముకాదు. గావున "ధీ, శ్రీ, స్త్రీః" అనిఛందస్సుయొక్క మొదటిసూత్రము నుపక్రమించి వ్రాయుచున్నారము.

౧౪, ఋగ్వేదమునకు, ఐతరేయోపనిషత్తును, తైత్తిరీయమునకు శీక్షావల్లిఉపనిషత్తును, వాజసనేయముకు ఈశావాస్యోపనిషత్తును, సామవేదమునకు ఛాందోగ్యోపనిషత్తును, అథర్వవేదమునకు ముండకో

తిం॰ సజీవన్నేవశూద్రత్వమాశుగచ్ఛతి సాన్వయఇతి॥ యస్మాత్ స్వాధ్యాయవ్యతిరేకేణ సుకృతమార్గోనజ్ఞాయతె తస్మాత్స్వాధ్యాయో ధ్యేతవ్యః ఇతిగ్రహణాధ్యయనం బ్రహ్మాధ్యయనంచకర్తవ్యం ॥ (పు ౨౬౦ ౬౧) గావున బ్రహ్మయజ్ఞమావశ్యకమయియున్నది.

౬. "స్వాధ్యాయో ధ్యేతవ్యః" ॥ అనువాక్యముచే విధింపబడుచుండెడి స్వాధ్యాయాధ్యయనమునగ అర్థజ్ఞానముతో జపవులవె యనివిద్యారణ్యమునందు జెప్పంబడి యున్నది- "స్వాధ్యాయో ధ్యేతవ్య ఇత్యధ్యయనం విధీయతెపాఠమాత్రస్య అధ్యయన శబ్దవాచ్యత్వేన అర్థావబోధస్య అవిహితత్వాద్వ్యేనవ్యాఖ్యాన మయుక్తమితిచేన్న విధేర్బోధ పర్యవసాయిత్వాత్ ఏతచ్చభట్టగురుమతానుసారిభిః బహుధాప్రపంచితం ఆమ్నాయతెచ। యదధీతమవిజ్ఞాతంనిగదే నైవశబ్ద్యతే అనగ్నావివశుష్కైంధోనతజ్జ్వలతికర్హిచిత్ ॥ స్థాణురయంభారహారఃకిలాభూదధీత్య వేదం నవిజానాతి యోర్థం। యోర్థజ్ఞ ఇత్సకలం భద్రమశ్నుతే। నాకమేతిజ్ఞానవిధూతపాప్మా, బ్రాహ్మణేన నిష్కారణోధర్మష్షడంగో వేదో ధ్యేయో జ్ఞేయశ్చేతి॥" (పు 3 చెప్పినపట్టణముకూర్పు) గావున వర్థసహితముగ వ్రాయుచున్నారము. అనేకభాష్యములుండుటచే గ్రంథవిస్తరభీతిచే వానియొక్క సారమును మాత్రము, కొన్నిస్థలములయందు సంస్కృతమున, అన్నిస్థలములయందు తెనుగునవ్రాయుచున్నారము.

౭. అథర్వవేదమంత్రమునకు, శ్రౌతసూత్రమునకును, భాష్యాదులు లేమింజేసి ప్రస్తుతము అర్థము వ్రాయంబడలేదు. భాష్యమునుగురించి యత్నించుచున్నారము. లభించినచో ముందువ్రాయనగును.

౮. సాధారణముగ ఋగ్రూపమగు మంత్రములం దొక్కొక్క ఋక్కును, యజుర్మంత్రములను వినియోగప్రకారముగను, అంగములలో నొక్కొక్క సూత్రమును దినక్రమముగ వ్రాయుచున్నారము.

లయొక్క యంశములను దెలిసికొని, బ్రహ్మయజ్ఞముయొక్క యుద్దేశము నెరవేర్చునుగాని, ఎల్లకాలము "వృద్ధిరాదైచ్" అనువాక్యమును పఠించిన కేవలపేరుకుమాత్రమే బ్రహ్మయజ్ఞము జేసినవాడగునుగాని బ్రహ్మయజ్ఞపూర్తిఫలమును పొందుట కర్హుడుగాడని, ఆర్యులారా! విన్నవించుచున్నాడను. గనుక ప్రతిదినము నావకాశము జేసికొని కొంచముకొంచముగనయినను వేదములనుగాని, లేక ఒక వేదమునుగాని అధ్యయనము జేయవలయును. ఇదియె బ్రహ్మయజ్ఞతాత్పర్యము,

౫. స్వాధ్యాయమే(వేదమే) పురుషార్థములను దెలిసికొనుటకు సాధనముగాని, తదితరశాస్త్రములు పురుషార్థ సాధనములు గానేరవని, తైత్తిరీయారణ్యక ద్వితీయ ప్రపాఠకముయొక్క ౧౫వ, అనువాకమునందు జెప్పంబడుచున్నది. "యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం శృణోతినహిప్రవేద సుకృతస్యపన్థామితి తస్మాత్స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః" ఇందుకు విద్యారణ్యభాష్యము—

"యదీంయద్యపి స్వాధ్యాయత్యాగీకదాచిద్విద్వత్సభాయాముపవిశ్య బహూనిశాస్త్రాణిశృణోతితదానీంఅలకమలీకమనృతమేవ శృణోతి పురుషార్థపర్యవసానాభావాత్ నహికావ్యనాటకాలంకారాది శ్రవణేన వృథాయుః క్షయమంతరేణ కంచిత్పురుషార్థంపశ్యామః వేదవ్యతిరిక్తస్య శబ్దజాలస్యకంఠశోషమాత్రపర్యవసాయిత్వమేవ ఉపపాద్యతె యస్మాదయం వేదత్యాగీసుకృతస్యపన్థాం పుణ్యానుష్ఠానమార్గం నజానాతితస్మాత్కంఠశోషమాత్రపర్యవసానం, నకేవలంసుకృతజ్ఞానమాత్రాభావః ప్రత్యుతదురితంచ మహాత్స్యంపద్యతెఅతఏవ మనునాస్మర్యతె, యోఽనధీత్యద్విజో వేదాన్ అన్యత్రకురుతేమ

౧౦. దూతందేవానాం దౌత్యేవినియుక్తం హోతారం విశ్వానివేత్తీతి విశ్వవేదాఃతం అస్యప్రవర్తమానస్య యజ్ఞస్యసుక్రితుం శోభనప్రజ్ఞం అగ్నింవృణీమహే.
హోతయయినట్టియు, సర్వజ్ఞుడైనట్టియు, ఈధ్యానయజ్ఞమును నెరవేర్చునట్టి సామర్థ్యముగల భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారము.

౧౧. త్వయోక్తం మహత్త్వభగత్వాదిగుణవిశిష్టం తద్వచనం మాహత్ మాంరక్షతు త్వమాంవిశతు తేనభుక్షీషియబోగాన్భుంజీయ.
మహాత్వాదిగుణములుగల నివాక్యమునన్ను రక్షించుగాక. నన్నుపొందుగాక ఆ వాక్యముచే నేనుసర్వభోగముల ననుభవించెదనుగాక.

౧౨. సర్వభూతములకును పృథివిసారమగుచున్నది. పృథివికిఉదకములుసారమగుచున్నవి. ఉదకములకు ఓషధులుసారమగుచున్నవి. ఓషధులకు పురుషుడు సారమగుచున్నాడు.

౧౪. ఆఆత్మబాగుగయత్నించెను తపించెను పూర్తిగతపించెను.

౧౫. అథర్వణోయాం బ్రహ్మవిద్యాంబ్రహ్మప్రవదేతఅవదత్ । తాంబ్రహ్మవిద్యామథర్వాపురాఅంగిరేఅంగిరోనామ్నే ఋషయేఉవాచ.
బ్రహ్మఏవిద్యనథర్వ ఋషికొరకుజెప్పెనో ఆబ్రహ్మవిద్యను అథర్వఋషిముందు అంగిరోఋషికొరకు జెప్పెను.

ప్రాత్యహికాశ్చయజ్ఞాః (౩)

ఆ. ౨౧. దర్శపూర్ణమాసౌతు పూర్వంవ్యాఖ్యాస్యామ స్తంత్రస్యతత్రామ్నాతత్వాత్॥ (౧, ౧, ౩)

ఆప. ౨౨. నగతత్రిరోమాన్యమగ్నిప్రణయతి॥ (౧, ౧, ౩)

శా. ౨౩. సర్వేషామవిశేషాత్॥ (౧, ౧, ౩)

లా. ౨౪. ఉత్తరాధిః పూర్వాంతలక్షణమ్॥ (౧, ౧, ౩)

వై. ౨౫. మంత్రానా దేశేలిఙ్గన తేతిభాగలిఙ్గ ప్రజాప్రతే న త్వదేతాన్యన్య ఇతియువాకౌశికః। యథాదేవతమితి మాతరః॥ (౧, ౩)

శా. పూ. ౨౬. తస్యనిమిత్తపరీష్టిః॥ (౧, ౧, ౩)

ఉ. ౨౭. శాస్త్రయోనిత్వాత్॥ (౧, ౧, ౩)

సాం. ౨౮. ప్రాత్యహికక్షుత్ప్రతీకారవత్ తత్ప్రతీకారచేష్టనాత్పురుషార్థత్వమ్॥ (౧, ౩)

యో. ౨౯. తదాద్రష్టుస్స్వరూపే అవస్థానమ్॥ (౧, ౧, ౩)

న్యా. ౩౦. ప్రత్యక్షానుమానోపమానశబ్దాః ప్రమాణాని॥ (౧, ౧, ౩)

వై. ౩౧. తద్వచనాదామ్నాయస్య ప్రామాణ్యమ్॥ (౧,౧,౩)

Printed at the S. K. P. Press, Bapatla.

10096